

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo leto 40.
Na naročila brez doplačane naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 63

V Gorici, v sredo 20. oktobra 1926.

Leto IX.

Netrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej. List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. Tisk Katoliške tiskarne v Gorici, Riva Piazzuša št. 18.
Uprava in uredništvo: ulica Mameli št. 5. (prej Scuole). Telef. int. št. 308.

Dr. Br.

Občinski načelnik (podeštat).

(Nadaljevanje in konec.)

Kdo more postati podeštat?

Načelnik mora biti: 1. polnoleten, 2. italijanski državljani, 3. ne sme biti obsojen radi kaznivih dejanj navedenih v členu 25 občinskega in deželnega zakona, niti radi kaznivih dejanj proti sigurnosti države (naslov 1. kaz. zakona). Ker je načelnik poklican, da upravlja majhne občine, mora imeti potrebno izobrazbo. Vsled tega mora imeti zrelostno spričevalo kake klasične, znanstvene, tehniške ali učiteljske srednje šole ali kako drugo spričevalo, ki po priznanju šolskega skrbnika odgovarja tem spričevalom. Pri tem presojevanju, ki se ne da pobijati, se mora šolski skrbnik ozirati na to, da je dotična oseba usposobljena za vršenje načelniških dolžnosti. Ni pa potrebno, da izkažejo svojo izobrazbo 1. tisti, ki so se udeležili vojske 1915—1918 kot častniki ali podčastniki, in sicer pri četah v operacijski zoni, 2. tisti, ki so najmanj 6 mesecev uspešno delovali kot župani, kraljevi ali prefekturni komisarji ali občinski tajniki. Ti drugi so namreč praktično že dokazali, da so sposobni voditi upravo občine.

Težka je naloga, ki je poverjena načelniku. Zato je razumljivo, da zakon zahteva, da mora načelnik biti telesno sposoben (polnoletnost), politično (italijansko državljanstvo), moralno (ne sme biti obsojen radi gotovih kaznivih dejanj) in intelektualno (izobrazba).

En načelnik za več občin.

Dve ali več bližnjih občin, katerih prebivalci skupno ne prekašajo 5000 ljudi, se lahko s kraljevim odlokom podredijo upravi enega samega načelnika. Zakon je to dovolil radi tega, da se prihrani stroški. Pogoji za to so: 1. da so občine ena blizu druge, da jih načelnik lahko upravlja; 2. da vse te občine skupaj nimajo več kot 5000 prebivalcev.

Ta zakonska odločba lahko dovede do neprijetnih neprilik, in sicer v slučaju, ako nastane spor interesov med občinami, ki jih upravlja eden in isti načelnik. Prej ni mogla biti ena in ista oseba župan v več občinah (čl. 143. obč. in dež. zakona). Da lahko pride do tega spora interesov, je popolnoma razumljivo, če vpoštevamo, da gre za občine, ki mejijo ena na drugo. Morda bo pravilnik k temeljnemu zakonu rešil to vprašanje.

Prisega.

Načelnik in občinski svetniki morajo, predno nastopijo službo, položiti prisego. Morajo priseči, da bodo zvesti kralju, da se bodo zvesto držali ustave in državnih zakonov, ter da bodo vršili svojo oblast samo na korist kralju in domovini. Ta prisega odgovarja prisegi, ki so jo morali prej položiti župani. Polaga se prisega pred prefektom ali pa pred podprefektom ali sodnikom, katere prefekt za to pooblasti, in sicer tekom enega meseca od dneva, ko je dotičnemu bilo naznanjeno, da je imenovan načelnikom.

Služba je brezplačna.

Služba načelnika in obč. svetnikov je brezplačna. V izjemnih slu-

čajih in z ozirom na gospodarski položaj občine prefekt lahko določi načelniku gotovo odškodnino, ki jo mora plačati občina, katero upravlja, oziroma občine, katere upravlja načelnik. Načelnik je torej služba načelnika in obč. svetnikov brezplačna. Načelnik dobi odškodnino izjemoma, a obč. svetnik nikdar, ker zakon glede obč. svetnika ne pozna nikake izjeme.

Komu je načelnik odgovoren?

Nekateri sklepi načelnika so podvrženi odobrenju deželnega upravnega odbora, a neki odobrenju prefekta.

Delovanje načelnika nadzorujeta deželni upravni odbor in prefekt. Prefekt mora odobriti vse one sklepe načelnika, ki niso podvrženi odobrenju deželnega upravnega odbora.

Odobrenju deželnega upravnega odbora so podvrženi sklepi načelnika, ki se tičejo:

1. odtujitve nepremičnin, javnih zadolžnic, navadnih kreditnih papirov in industrijskih delnic, kakor tudi ustanovitve služnosti in najetja posojil;

2. nakupa industrijskih delnic in naložitve denarja, kadar se ne uporablja za nakup nepremičnin ali za posojila na hipoteke ali pri »Cassa dei depositi e prestiti« ali za pridob-

itev javnih državnih fondov ali akladnih listov (buoni del tesoro); 3. najemnih pogodb za nad 12 let;

4. izdatkov, ki obremenjujejo roračun nad 5 let;

5. sprememb v razredovanju cest in načrtov za otvoritev in predelavo cest s predhodnim mnenjem civilnega deželnega tehničnega uradnika;

6. upeljave mitnic;

7. pravilnika o uporabi in upravi občinskega premoženja in naprav, ki jih občina upravlja; v slučaju, če prizadeti ugovarjajo;

8. pravilnikov o občinskih davkih in davih;

9. stavbnih pravilnikov in onih, krajevne policije, ki so po zakonih odkazani občinam;

10. izbrisa hipotekarnih vknjižb;

11. dviga kavcij;

12. dviga glavnice.

Vsi sklepi načelnika so torej podvrženi nadzorstvu prefekta, če se ne tičejo predmetov, glede katerih je potrebna odobritev deželnega upravnega odbora. Prefekt mora vzeti na znanje vse sklepe načelnika, za katere je pristojen. On jih lahko razveljavi, če ne odgovarjajo zakonu, ali če ne spadajo v delokrog občine.

Deželni upravni odbor mora odobriti samo sklepe, ki se tičejo zgoraj omenjenih predmetov.

To so glavne zakonske določbe, ki urejajo imenovanje in delovanje občinskega načelnika.

Za združene države Evrope.

(Piše poslanec Besednjak.)

Do leta 1914. je bila Evropa najbogatejši in najmogočnejši del sveta. Države, ki so se nahajale na evropskem ozemlju, so držale v svojih rokah usodo svetovnega gospodarstva in dajale smer svetovni politiki. Pomislimo le, kaj je bila predvojna Nemčija! Njeno znanstvo in njena tehnika sta vzbujala pri vseh narodih občudovanje, v Nemčijo so se hodili učiti Amerikanci in Japonci. Predvojna Francija je bila država z visoko omiko in s cvetočimi financami in je radi preobilice zlata posojevala denar celó v daljne dežele. Anglija pa je s svojimi kolonijami tvorila največja državna organizacija, kar jih pozna zgodovina od časov Kristusovega rojstva. Samo starim Rimljanom se je bilo posrečilo organizirati slično svetovno državo. Po vsej pravici so imenovali Evropo »oko in možgani sveta«.

V štirih letih svetovne vojne je Evropa zapravila svojo vodilno vlogo. Vojna je bilo žrelo, v katerem je zginilo bogastvo celih rodov. Revolucije so prevrnile in porušile pol Evrope, zmagovalci so se pogreznili do vratu v dolgove. Amerika je potisnila v manj ko 5 letih Evropo na drugo mesto. Združene države so posekale Veliko Britanijo. Vse evropske velesile so postale dolžnice Amerike, in 60 let bo morala zmagovita Anglija, Francija in Italija odplačevati Združenim državam dolgove, ki so jih naredile med vojno. Amerikanski dolar je postal prvi denar na svetu.

Kje je rešitev?

Evropa, ki je skozi tisočletja vodila človeštvo, propada ter leze v čedalje večjo odvisnost od Amerike. Amerika je razvila mogočno industrijo in bije s svojimi izdelki

Evropo, kjer se širi vsled tega brezposelnost. Na Angleškem je v zadnjih štirih letih stalno 1 milijon 250 tisoč brezposelnih, v Nemčiji jih je trenutno nad 3 milijone. V sedanjih razmerah ni pričakovati, da bi se razmere zboljšale, kajti Amerika se ne bo ustavila, temveč vedno odločneje napredovala. Njena naravna bogastva so neizčrpna in združena so v eni sami zvezni državi brez carinskih mej. Evropa, ki obsega približno enako ozemlje kakor Združene države, je pa razcepljena v 35 samostojnih držav, obdanih s carinskimi zidovi, ima 35 različnih valut, in ima 35 samostojnih armad. Vrh vsega žive evropske države v sprotne sovražstvu, narodi se medsebojno tlačijo in neprestano oborožujejo ter se pripravljajo na nove vojne. V državnem proračunu vsake srednje evropske države so postavljene vsako leto milijarde za vojsko in ljudske množice žrtvujejo tako velik del svojih dohodkov za plačevanje zunanjih dolgov in za izdelovanje topov ter vojnih ladij.

Kako naj v takih razmerah Evropa ozdravi? Kako naj se povzpne na prejšnjo višino?

Treba je popolnoma spremeniti dosedanje evropsko politiko. Leta 1923. se je ustanovila na Dunaju posebna organizacija: Panevropska unija ali po naše Vseevropska zveza, ki ima namen podreti današnje politične meje in združiti vse evropske države v gospodarsko in politično enoto, v Združene države Evrope.

Prvi kongres na Dunaju.

Vseevropsko gibanje, katerega je započel Rihard Kudenhove-Kalergi, trdi, da je v Združ. državah Evrope edina rešitev evropskih narodov. Ako padejo obstoječe meje

in se spremeni cela Evropa v zvezno državo, odpadejo čez noč vsi troški za vzdrževanje armad, zakaj med deželami, ki so deli ene in iste države, bi bila vsaka vojna izključena. Evropskim narodom bi bil zagotovljen trajen mir, milijarde, ki gredo danes v žrelo militarizma, bi se obračale v prid gospodarstvu. V Evropi bi veljal en sam denar. Valutne spremembe, iz katerih izhaja danes gospodarstvu največja škoda, bi prenehale, zavladala bi v trgovini stalnost in zanesljivost. Dolgovi, ki so nastali med evropskimi državami in tlačijo davko plačevalce vseh dežel, bi se mogli zbrisati ali bi se vsaj z lahkoto poravnali, ker bi bili to dolgovi, ki si jih medsebojno dolgujejo deli iste države. Zrušili bi se carinski zidovi, življenske potreščine bi se prosto prevažale iz kraja v kraj in bi bile mnogo cenejše ko danes. Kakor v Ameriki tako bi se tudi v Evropi združile različne panoge industrije v velikanske skupne zveze, ki proizvajajo, kakor znano, več in z mnogo manjšimi stroški nego posamezna samostojna podjetja. Evropska industrija bi zadobila staro konkurenčno moč, prenehala bi zato brezposelnost, zginila draginja, zavest, da v Evropi ne bo nikdar več vojne, bi napolnila ljudstva z zadovoljstvom in jim vdahnila veselje do dela in življenja. Vojna bi bila samo mogoča med Evropo in Ameriko ali med Evropo in Azijo, kar pa ni lahka stvar in se da lažje preprečiti kakor vojna med evropskimi državami.

Tako učijo in oznanjajo voditelji vseevropskega gibanja in na tem je mnogo resnice. Kudenhove-Kalergi je spisal več knjig, izdal mesečnik »Panneuropa« ter prepotoval različne države, vršeč živo propagando za svoj program. Po triletnem trudu se mu je posrečilo sklicati na Dunaj I. Vseevropski kongres, ki se je vršil letos od 3. do 6. oktobra.

Paneuropa in narodne manjšine.

Dobil sem vabilo, naj se vdeležim, in sem šel, ker se peča vseevropsko gibanje tudi z narodnimi manjšinami. Ne zadostuje namreč, da poudarja vseevropski pokret, kako lepe in koristne bi bile Združene države Evrope, temveč mora tudi delati na to, da se odstranijo ovire, ki stoje na poti njih ustanovitvi. Kakor ni mogoče uresničiti miru med narodi, ako se države oborožujejo in pripravljajo na vojno, tako se tudi Združene države Evrope nikdar ne ustanovijo, ako se večajo in vedno bolj ostrijo nasprotstva med ljudstvi, ki bi se morala sprijazniti in združiti v skupni državi. Ena največjih zaprek Panevropske je zatiranje narodnih manjšin. Kako naj se narodi sporazumejo in zedinijo, ako obenem tlačijo in nasilno raznarodujejo krvne brate sosedov? Kadar vidi narod, da bližnja država preganja in stiska njegove brate, tedaj se vzdigne v njem sovražstvo in obvladuje ga le ena misel in ena želja: da brate osvobodi in maščuje. Osvobodilna vojna je njegov cilj in ne Združene države Evrope.

Ker je to resnica, ki se ne da tajiti in ne spremeniti, dokler se manjšine zatirajo, je Vseevropski kongres sklenil, da postavi na dnevi ni red tudi prašanje narodnih manjšin in ustanovil v ta namen posebno komisijo.

Tako se je delo kongresa razdelilo v tri odseke: v odsek za gospo-

darska vprašanja, v odsek za duševno delo in v odsek za politiko in zaščito narodnih manjšin.

Priključitev Avstrije Nemčiji.

Avstrijci so hoteli spraviti v razpravo tudi združenje Avstrije z nemško republiko. Ko sem prišel na Dunaj, sem bral v »Arbeiterzeitung«, da je nemško avstrijska Ljudska zveza vložila na vodstvo zborovanja zahtevo, naj se vseevropski kongres izreče za združenje Avstrije z Nemčijo, češ da se Združene države Evrope dajo ustanoviti samo na podlagi pravičnosti in svobode in ne na zatiranju ljudske volje. Avstrijsko prebivalstvo hoče biti združeno z nemško domovino in Paneuropa mora podpirati težnjo narodov, da se ujedinijo z brati lastne krvi v skupni državi.

To prašanje nas Slovence zelo zanima, zakaj mi zahtevamo, da se koroški Slovenci ne smejo pod nobenim pogojem priključiti Nemčiji. Ako bi se avstrijski Nemci združili z Nemčijo, bi se morali koroški Slovenci odcepiti in priključiti Slovincem v Jugoslaviji.

Razprava o združitvi z Nemčijo zadeva torej življenske interese slovenskega naroda. Toda vodstvo vseevropskega kongresa je avstrijsko zahtevo odklonila, češ da ne spada v delokrog zborovanja, ki se peča samo s splošno odpravo meja in zaščito manjšin, ne pa s teritorialnimi prašanji.

Nepričakovani podporniki.

Tako je kongres izločil načelno iz razprav avstrijsko-nemško združenje, ki bi mu bilo povzročilo gotovo hude preglavice.

Koj ob otvoritvi se je videlo, da je našlo vseevropsko gibanje velike in mogočne prijatelje. Častno predsedstvo so sprejeli med drugimi češko-slovaški zunanji minister dr. Beneš, bivši francoski ministrski predsednik Caillaux (Kajò), zborovanjem je predsedoval nekdanji avstrijski kancler Ignac Seipel, za njim predsednik nemškega državnega zbora Paul Loebe, kongres so pozdravili s pismi in brzojavkami predsednik češko-slovaške republike Masaryk, francoski državnik Herriot, italijanski senator Luigi Luzzati, bivši ital. zunanji minister Sforza, vodja francoskih socialistov Léon Blum, angleški minister za kolonije, francoski zunanji minister Brian je naročil svojemu poslaniku na Dunaju, naj ga zastopa na zborovanju, pozdrave so poslali vodja avstrijskih socialnih demokratov dr. Renner, nemški pesnik Gerhardt Hauptmann, amerikanski vseučilišči Njujork in Čikago itd. Na kongres sta prišla in tu govorila nekdanji diktator Rusije Kerenski ter vodja nemških katoličanov bivši kancler Wirth.

Naštel sem ta imena, da pokažem, kako daleč je že segel vpliv vseevropskega gibanja. Ako se odgovorni državniki priključujejo, je jasno, da ne gre za pokret samih sanjačev, temveč za kolikor toliko resno zadevo. Na kongresu so bili prisotni odposlanci 25 držav.

Gospodarski interesi odločujejo.

Ali so se praktični in trezni politiki ter še bolj praktični industrijalci in trgovci vneli za Združene države Evrope le radi človekoljubja? Kako si moremo n. pr. misliti, da je ravnatelj češko-slovaške državne banke gospod Luster, ki je bil na zborovanju navzoč, prišel na Dunaj iz samega sanjavega navdušenja!

Kar žene take može praktičnega življenja k enotni Evropi, so izključno gospodarski interesi. V tem tiči morda neka nevarnost, obenem pa največja moč tega pokreta.

Prej sem že omenil, kako hudo trpi evropska industrija vsled ameriške konkurence. Razen tega je

razpečevanje industrijskih izdelkov tudi v Evropi vedno težje. Francoska, nemška in angleška industrija zadeva na mejah posameznih držav na visoke uvozne carine. Da bi zaščitile domače producente, se se skoro vse države v Evropi obdale s carinskimi obzidjem, ki bran dostop inozemskemu blagu. Prebivalstvo je prisiljeno kupovati domače izdelke, čeprav so večkrat slabši in mnogo dražji od inozemskih. Industrijsko razvite dežele imajo pa polne zaloge dobrega in cenega blaga, a ne morejo z njim nikamor. Kako naj razvite dežele prisilijo soseda, da odpre meje? Ali naj mu napovedo vojno, kako se je godilo v preteklosti? Ako pocienijo produkcijo in se jim tako posreči znižati cene izdelkom, da zmagajo stroške uvozne carine, si sosed prav hitro pomore iz zadrege. Poviša kratkomalo še enkrat carino n položaj ostane nespremenjen.

Jeklo in železo.

V nekaterih državah so si skušali zasebni podjetniki sami pomagati. Znano je, da so se železne industrije Nemčije, Francije, Belgije in Luksemburga pobotale in strnile v skupno zvezo, ki naj izloči med njimi konkurenco. Po enotnem načrtu si razdele med seboj produkcijo in odjemalce, skupno določijo cene in dobiček. Kakor za železo obstoji taka mednarodna organizacija tudi za jeklo, za kemične izdelke itd. Toda slična združenja imajo različne hibe. Predvsem ne obsegajo vseh prizadetih dežel in nadalje nimajo nobene moči, da bi prisilile manj razvite države k otvoritvi meja.

V takih razmerah so prišli gospodarski vodilni krogi do ideje Združenih držav Evrope. Ako se združijo evropski narodi v politično enoto, odpadejo gotovo tudi carine in s tem bo šele dan industriji in trgovini svoboden razmah. Francoski znanstvenik Delaši (Delaši) je poudarjal na kongresu, da ohranijo v Združenih državah Evrope posamezne države popolno politično in kulturno avtonomijo, vsak narod ostane gospodar svoje usode v slehernem oziru, samo v gospodarstvu se bo moral podrediti interesom celote.

V tem stavku se izražajo življenski interesi evropske industrije, ki jo ženejo z nujnostjo k Paneuropi.

Kaj je s šibkejšimi narodi?

Toda taki načrti se ne dajo tako zlepa izpeljati. Kaj naj naredi mlada poljedelska država, ki ima velike zemeljske zaklade, mnogo premoga, bakra in železa, a ga ni še izrabila v industriji? Ako bi se ne zaščitila s carino, bi sploh nikdar ne ustvarila lastne industrije, ker bi jo starejše industrije zadušile.

Carina je danes neizogibna tudi radi nestalnosti in valovitosti evropskih valut. Ko denar kake države sunkoma in močno pada, postanejo njeni izdelki nenadno silno ceneji in poplavijo lahko mahoma tržišča sosednih dežel. Ako se bližnje države brž ne zaščitijo s carino, jim ceneni izdelki lahko zadavijo industrijo in nakopajo takoj na stotisoče brezposelnih delavcev. Dokler se valuta evropskih držav ne utrdi in stalno ozdravi, so zaščitne carine neizogibne.

Ne smemo dalje zabiti, da so pogoji za produkcijo v različnih deželah danes zelo različni. V eni deželi plačuje na primer prebivalstvo velikanske davke in mora vsled tega vračunavati davke v ceno izdelkov. Kljub največji pridnosti in varčnosti mora podjetnik prodajati svoje blago dražje nego njegov tovariš, ki plačuje državi manjše davke. V eni deželi obstoji socialna zakonodaja, vsled katere morajo delavci in podjetniki plačevati visoke zavarovalnine za slučaj bolezni, onemoglosti, nezgode, starosti in brezposelnosti, v drugi

državi ne obstoje taki socialni zakoni. V prvem slučaju so sicer razmere bolj pravične in človeške, a zavarovalnine pomenijo kljub temu velik izdatek, ki ga je treba vračunati v ceno izdelkov.

Povsod kjer vladajo take razlike v zakonodaji, imajo industrije gotovih dežel brez lastne krivde večje stroške in ne morejo uspešno tekmovali z drugimi državami. Preden se more torej misliti na enotno ureditev ali na odpravo carin, je treba poskrbeti, da se ustvari v vseh evropskih državah enaki pogoji za produkcijo.

Gospodarska Paneuropa je težka zadeva.

Take in enake misli so razvijali govorniki različnih narodov na kongresu in v odsekih. Iz tega je razvidno, da se tudi z gospodarskega stališča Združene države Evrope ne dajo čez noč ustanoviti. Z velikimi in lepimi načrti opraviš prav malo, kadar gre za žep in denar tvojega bližnika. Na kongresu smo slišali najrazličnejše predloge in nazore. Eden je govoril o skupnem evropskem denarju in skupni evropski banki, drugi o enotnem civilnem in trgovskem zakoniku, toda pot do teh stvari je še zelo dolga in strma. Edino, kar se da danes narediti, je odstranjevanje največjih ovir in potrpežljivo pripravljanje bodočega združenja.

Gospodarska komisija je bila vsled tega kolikor toliko previdna in je predložila kongresu dve resoluciji, od katerih si nobena ne upa zahtevati carinske enote Evrope.

Prva se zadovoljuje z ustanovitvijo stalnega gospodarskega odbora in se glasi:

»Komisija za gospodarske zadeve predlaga kongresu ustanovitev stalnega odbora, sestavega iz zastopnikov gospodarskega življenja vseh dežel, čigar naloga naj bi bila, da proučuje vse že postavljene in v bodoče dohajajoče predloge, ki se tičejo gospodarskih vprašanj cele Evrope.«

Poziv na zvezo narodov.

Bolj določna in važna pa je resolucija, s katero se obrača vseevropski kongres na Zvezo narodov z nastopnimi zahtevami:

Da se zagotovijo mednarodni trgovini boljši pogoji, naj skliče Zveza narodov po zgledu mednarodne prometne konference (ureditev železnic op. ur.) tudi mednarodno trgovsko in carinsko konferenco.

V okviru te konference naj se ustanovi poseben oddelek za Evropo, kateremu se priporočajo v sklepanje nastopna vprašanja:

1. Trgovski odnosi med evropskimi državami naj se ustanove na popolni enakopravnosti in v ta namen, naj se odločno omeji višina carin, da se napravi tako konec stalnemu naraščanju carinskih pristojbin in se prepreči medsebojno gospodarsko izrivanje držav.

2. Podpirati je treba vsak poskus po gospodarski združitvi evropskih dežel, in sicer prihaja kot predhodna stopnja v poštev: tesna gospodarska strnitev vsaj nekaterih držav ali pa mednarodna organizacija posameznih gospodarskih panog. (Tako so se združili pred kratkim vsi voditelji železne industrije Nemčije, Francije, Belgije in Luksemburga. Op. ur.)

3. Da se ti cilji uresničijo, je treba ozdraviti in utrditi valuto držav, katerih denar je še vedno nestalen, kar je tudi v interesu dežel, ki se jim je že posrečilo urediti lastne valutne razmere.

4. Delati je treba na to, da se ustanovijo v posameznih državah enaki pogoji za produkcijo, kar se izraža posebno v socialni in davčni zakonodaji.

5. Prouči naj se tudi, pod katerimi pogoji bi se dala uresničiti gospodarska in carinska enota Evrope. (Konec prih.)

Verski pouk

na ljudskih šolah.

V zadnjem času so dobili duhovniki, ki poučujejo na ljudskih šolah naše dežele veronauk, nalog, da morajo v IV. razredu imeti veronauk v italijanskem jeziku. V nekaterih okrajih so dobili katehetje ta nalog ustmeno, v drugih so dobili pismen odlok. Dva teh pismenih odlokov, ki sta ju izdala didaktična ravnateljstva Cecco iz Vipave in Semich iz Ajdovščine, prinašamo v naslednjem v dobrednem prevodu:

Kr. didaktično ravnateljstvo v Vipavi.

Predmet: Verski pouk v višjih razredih.

Podrejenim ljudskim šolam!
Častitim župnim uradom!

Kr. okrožno šolsko nadzorništvo v Postojni mi z okrožnico št. 16/7373 z dne 1. oktobra 1926 sporoča, da se bo moral na podlagi ukaza kr. šolskega skrbništva v Trstu št. 9228 verski pouk v četrtem razredu ljudskih šol vršiti v italijanskem jeziku.

Ministrska naredba z dne 10. januarja 1924 dovoljuje, da se ta pouk sme vršiti v materinskem jeziku le v nižjih razredih ljudske šole; (v prvem, drugem in tretjem razredu).

Da se gorenji ukaz točno izvrši, zato so osebno odgovorni gospodje katehetje.

Kr. didaktični ravnatelj:

A. Cecco, mp.

Didaktični ravnatelj v Ajdovščini je k tej okrožnici pripisal še tole:

»Gospode katehete, ki se ne čutijo sposobne radi jezikovnih težkoč ali iz drugih vzrokov, da bi mogli skrupulozno in vestno vršiti to novo obveznost — naprošam, da mi javijo svojo odločitev do 16. t. m., da bom zamogel poveriti verski pouk učiteljem italijanskega jezika.

Kr. didaktični ravnatelj

Val. Semich

Z ozirom na te odredbe je »Zbor svečnikov sv. Pavla« razposlal svojim duhovnim sobratom sledečo okrožnico:

Glede poučevanja krščanskega nauka na ljudskih šolah sporočamo po prejetih informacijah, da so v tem oziru doslej v veljavi naslednji predpisi, oziroma navodila:

1. Na podlagi odredbe kraljevega ministerstva za javni pouk z dne 10. januarja 1924 je dovoljeno, da se v naših krajih poučuje krščanski nauk na nižji stopnji ljudskih šol t. j. v I., II., III. razredu v domačem materinem jeziku (nella lingua localemente usata).

2. Ista naredba odloča, da naj v krajih mešanega jezika skrbi šolska oblast, da se poučujejo vsi gojenci v krščanskem nauku v materinskem jeziku in sicer po potrebi v ločenih odsekih.

3. V krajih, kjer je šolska oblast sama odredila v četrtem razredu pouk v krščanskem nauku v italijanskem jeziku, naj čč. gg. so-bratje v smislu sklepa skupne dekanijske konference počakajo s poučevanjem krščanskega nauka v šoli, dokler ne bo to vprašanje sporazumno z višjo cerkveno oblastjo in pristojnim ministrstvom urejeno.

Da ne bo pouk trpel, naj začasno čč. sobratje poučujejo krščanski nauk za to skupino v cerkvi.

4. Lajčne moči bi ne smele poučevati kršč. nauka brez predhodnega cerkv. dovoljenja in to v smislu cerkv. predpisa kan. 1381 § 3.

To sporočamo v vednost častitim sobratom.

Zbor Svečnikov sv. Pavla.
V Gorici, dne 9. oktobra 1926.

DNEVNE VESTI.

Odpis zemljiškega davka poplavljenecem.

Okrožni davčni urad izjavlja, da je v Julijski Benečiji še vedno v veljavi ministrska naredba bivše Avstrije z dne 25. decembra 1917, Uradni list št. 516. Ta naredba določuje, da smejo davkoplačevalci, katerih zemljišča so utrpela znatno škodo vsled vremenskih nesreč, zaprositi davčno oblast, da jim deloma ali popolnoma odpiše zemljiški davek. To velja tudi za posestnike, katerih zemljišča in poslopja so bila poškodovana po povodnjih. Prošnje je treba nasloviti na Okrožni davčni urad (Ufficio distrettuale delle Imposte dirette, Gorizia) in sicer do 20. oktobra.

Dopis nam je izvolil poslati goriški mestni magistrat dne 16. oktobra. Ker je rok prekratek, prosimo davčno oblast, da ga podaljša vsaj še za mesec dni. Poplavljenici naj pa hitro vložijo prošnjo za odpis zemljiškega davka.

Za sklad »Goriške Straže«.

Radi pomanjkanja prostora danes ne moremo priobčiti zadnjega seznama darov. Kljub temu, da bridko občutimo težko nesrečo, ki ji planila v zadnjih tednih preko naše zemlje, se obračamo vseeno ponovno do vseh tisočev naših prijateljev s prisrčnim opominom: Ne pozabite na »Goriško Stražo«!

Duhovske vesti.

Č. g. župniku Fr. Hlišu je podeljena župnija Šentviška gora; č. g. dosedanji I. kaplan in katehet Ivan Semič v Tolminu je bil investiran za župnika v Čepovanu; novomaški č. g. Peter Šorli je imenovan za II. kaplana v Tolminu.

Alojzijevega proslava.

Častiti duhovščini in vsem mladinskim vzgojiteljem in voditeljem naznanjamo, da nameravamo v kratkem času preskrbeti ljudsko izdajo življenjepisa sv. Alojzija po prav nizki ceni. — V bližnjih dneh pošljemo vsem duhovskim uradom podpisovalne pole z alojzijanskim pravilom za album, ki ga dne 31. decembra t. l. zastopnik naših mladencev položi na grob sv. Alojzija v Rimu. — Podobice in svetinje sv. Alojzija bodo na prodaj v Katoliški knjigarni v Gorici.

Škofijski odbor.

Našemu učiteljstvu.

Najboljši laški časopis za učitelstvo je »Scuola Italiana Moderna«. Izhaja kot tednik v Bresci, via Callegari in stane letno 30.30 lir. Kdor ga naroči, ga ne bo več opustil. Pravi zaklad.

Andrej Senekovič umrl.

V nedeljo 17. t. m. je umrl v Ljubljani v visoki starosti 78. let vpokojeni gimnazijski ravnatelj Andrej Senekovič. Bil je znan kot odločen narodnoobrambni bojevnik in skoz dolga leta do smrti prvo mestnik Ciril Metodove družbe. Čast njegovemu spominu!

Policijski nadkomisar dr. Greco ponesrečil.

Vodja goriškega pol. komisarjata dr. Greco se je vozil pred dobrim tednom s službenim motociklom, ki ima priklopni voziček, proti Ločniku. V bližini »Malih rojce« pod južno postajo se je vozilo vsled opolzke ceste prevrnilo ter sta pri tem g. nadkomisar in njegov šofer bila občutno ranjena. Prvi je dobil težke poškodbe na levi lakti, drugi na čelu. Oba sta bila prepeljana v mestno bolnišnico. Kakor doznavamo, se je stanje g. nadkomisarja zdatno zboljšalo in je že odšel iz bolnišnice v rojstni kraj na krajši dopust, da popolnoma okreva. Med tem ga bo nadomestoval komisar beneške kr. kvesture dr. Colitti.

Praznik Kristusa Kralja in duhovščina.

Še ta teden izda Katoliška knjigarna v Gorici podobice s Kristusom Kraljem ter dotično molitvico. Istočasno izide tudi tiskovina s slovenskim berilom in evangelijem, ki sta za ta praznik predpisana za vsoljno Cerkev. Format te tiskovine bo tak, da se bo lepo dala prilepiti v knjigo evangelijev. Naročite po dopisnici.

Naučni minister Fedele pride v Julijsko Krajino.

V začetku novembra obišče tako poročajo, našo deželo in tudi naše podeželske šole, naučni minister Fedele. Spremljala ga bosta med drugimi šolski skrbnik Reina iz Trsta in šolski nadzornik Rubbia iz Gorice. Sprejet bo gotovo z velikimi častmi in divil se bo brezdvomno velikim uspehom svoje šolske reforme. Če bo pa vse čisto zlato, kar bo videl in slišal, o tem naj se skuša eksclenca prepričati.

»Vso srečo ti želim...«

Znani prof. Garassini, ki je pred nekaj meseci napravil toliko neprijetnega šuma med našim učiteljstvom in ljudstvom, je odstopil kot pokrajinski tajnik fašistovske učiteljske zveze. Njegovi shodi med učiteljstvom naše dežele so še preveč v živem spominu, da bi o njih pisali. Naj samo ugotovimo: Cavaletti je šel, Garassini je šel, zvezde ugašajo.

O vknjiženih terjatvah.

Znano je čitateljem »Gor. Straže«, da je treba plačati od obresti približno 26% davka na premoženje (Ricchezza mobile). Saj smo v našem listu temeljito razložili posebno davek na premoženje. V zadnjem času razpošilja goriška davkarija strankam, ki imajo na posestvu vknjižene terjatve takozvane »Avviso d'accertamento« za te terjatve. Isto delajo gotovo tudi druge davkarije. Davkarije pa ne delajo prav nobene razlike med obrestnimi in brezobrestnimi terjatvami. Avviso d'accertamento prejema n. pr. tudi žene, ki imajo na posestvu svojega moža vknjižene terjatve n. pr. v varstvo svoje dote. Te terjatve so pa skoro izključno brezobrestne. Tudi drugih vknjiženih terjatev je veliko brezobrestnih. Odločno svetujemo strankam, da vložijo tekom 20 dni rekurz na davčno komisijo prve istence proti tem Avviso d'accertamento. Rekurz je treba napraviti na kolkovanem papirju od 2 lir. Vložiti ga je treba pri županstvu ali pa pri pristojni davkariji. Člani K. D. Z., ki ne znajo sami napraviti tega rekurza, naj se zgledajo v tajništvo K. D. Z.

Macdonald z avtom v Sahari.

Kakor poročajo iz Londona, je odpotoval znani voditelj angleške delavske stranke in bivši ministrski predsednik Macdonald iz Londona v Afriko ter hoče napraviti »sprehod« po južni saharski puščavi v avtomobilu. Da se že postarnemu gospodu le čel!

Poplavljeni krompir.

P. S. Na Vaše vprašanje glede poplavljenega krompirja odgovorjamo: Krompir razprostrite na tano v suhem, zračnem prostoru, da bo vedno ostal suh. Prebirajte ga pogostoma in odstranite ves gnil krompir, kakor tudi vse one krompirje, ki so ležali zraven gnilih in so od njih mokri (okuženi). Tla pod krompirjem lahko posujete z apnom.

Županstvo pri Sv. Luciji ob Soči nam naznanja, da se bo vršil v Sv. Luciji v nedeljo po sv. Simonu in Judi, to je dne 1. oktobra t. l. običajni jesenski semenj.

Fašistovski svet.

V soboto so se v noči zbrali fašistovski prvaki na posvetovanje. Od desetih zvečer do petih zjutraj so se pomenkovali. Menili so se o položaju v stranki, domenili se o proslavi pohoda na Rim, o draginji in mezdah itd. Na seji je bila tudi sprejeta ustava fašistovske stranke. Po večini ostane vse pri starem. Pokrajinski tajniki si zberejo 7 odborov; to je pokrajinski direktorij; v vsakem kraju pa si tajnik privzame še pet fašistov, ki tvorijo lokalno fašistovsko vodstvo. Vsi na novo sprejeti fašisti bodo norali priseči na dan 23. marca, da so pripravljeni tudi kri preliti za fašizem. Čujejo se že tudi glasovi, da se bo ustanovila »organizacija fašistov, ki še nimajo izkaznic« (non tesserati).

Bolgari in Italija.

Za Romunom Avarescujem je prišel v Rim tudi bolgarski zunanji minister Burov. Z Mussoliniem je imel važen politični razgovor. Nato je še obiskal papeževega državnega tajnika Gasparija. Fašistovsko časopisje pravi, da pomeni ta obisk zbližanje med Bolgarsko in Italijo.

Obsojeni Dumini.

Fašist Dumini, ki je bil obdolžen, da je žalil Mussolinija, je bil brž obsojen. Zašili so ga za 14 mesecev in 20 dni ter za 100 lir globe.

Za narodne manjšine.

Na Poljskem se močno opaža, da je začela vlada pravičnejše postopati napram narodnim manjšinam. V načrtu imajo, da se ustanovi posebno državno podtajništvo za narodne manjšine. Koliko je pa drugih držav, ki bi podobno ravnale?

Izguba državljanstva.

Po novem zakonu naperjenem proti antifašističnim italijanskim politikom v inozemstvu je izgubilo 15 političnih beguncev italijansko državljanstvo. Premoženje zaseže vlada. Med obsojenimi sta tudi znani zgodovinar profesor Salvemini in novinar Donati. Novi zakon o izbeglicah pa še ni zadel bivšega ministrskega predsednika Nittija in voditelja popolarov don Sturza.

Poveljnik milice.

Dosedanji vrhovni poveljnik milice princ Gonzaga je odstopil. Je baje šibkega zdravja. Poveljstvo nad miličniki je sprejel Mussolini sam. Za načelnika glavnega stana je pa postavljen general Bazan.

Ljubljanska občina.

Po odstopu župana Periča so vladali na ljubljanskem magistratu trije gerentje Žerjavove stranke. Pretekli teden so pa tudi te poslali v pokoj in nastavili vladnega komisarja. Pravijo, da bo šele za komisarjem prišel zopet pravi od ljudstva izvoljen župan.

Dvakrat da, kdor hitro da.

V Jugoslaviji, kjer so tudi dosti trpeli od zadnjih poplav, so vrgle prostovoljne zbirke že doslej 6 milijonov 707.863 dinarjev. Tudi za naše poplavljenke bi bila hitra pomoč na mestu.

Blagim srcem.

Prosimo vsa blaga srca, naj prispejijo na pomoč ubogemu poplavljenecu, kateremu je zadnja povodenj vse odnesla. Družinski oče s kopico otrok in bolno ženo se nahaja v največji bedi. S hvalnostjo sprejme vsak dar, staro ponošeno obleko itd. Darove sprejema uprava »Goriške Straže«.

KAJ BOSTE STORILI ZA VSE SVETE?

Spominjali se boste »NAŠEGA ČOLNIČA« in PROSVETNEGA SKLADA! Naše glasilo mora izhajati, ker je neobhodno potrebno. V vsaki vasi naj se zberó dekleta in fantje, ki bodo ob praznikih nabirali prispevkov. Mladina, tekmuji!

Mestne novice.

Grobovi za vse svete.

Mestna občina v Gorici razglašala, da morajo biti vsa dela na pokopališču dovršena do 28. oktobra. Kdor misli popraviti spomenike in urediti grobove za vse svete, mora do 28. oktobra to končati.

Urniki za goriške mesnice.

Od 1. novembra naprej bodo goriške mesnice ob nedeljah cel dan zaprte, zato pa bodo v sobotah odprte do 8. ure zvečer.

Nesreča.

Zadnjo nedeljo je imela stotnija tržaških miličnikov vaje na obronkih Sabotina. Ko so se zvečer vračali v kamjonih po strmi poti mimo Vrhovlja proti Kojskemu, se je na nekem klancu pod Vrhovljami zadnji kamjon vsled slabe vožnje šoferja prekopicnil. Vsi, ki so se vozili v kamjonu, so bili vrženi na cesto in več ali manj ranjeni, med njimi štirje težko.

Književnost in umetnost.

Novi zbori.

Vinko Vodopivec: 1. Pesem za posvečevanje nove cerkve ali novega oltarja. — 2. Pesem v čast sv. Cecilije. (Za blagoslovitev novih orgel). Gorica 1926. Prodaja se v Katoliški knjigarni v Gorici. Cena 2 liri. Kanonik dr. Kimovec je v Cerkvem Glasbeniku števil. 1—2, 1926 te skladbe takole ocenil: »Dva zelo preprosta, pa hkrati učinkovita zbor, ki ju bodo povsod radi, lahko in z uspehom peli. Najlepši bo srednji del sv. Cecilije. Pesem sv. Ceciliji na čast bi se smela tudi ob kaki drugi priliki glasiti z naših korov in ne samo na njen god ali pri blagoslovitvi novih orgel.« Ob tej priliki priporočamo tudi Vodopivčeve »Evharistične« in »Marijine«.

Cerkv. skladbe za vernih duš dan.

Kjer nimajo za ta dan na razpolago celotnega zbora, ampak samo par pevcev, naj naštudirajo eno ali drugo izmed sledečih enoglasnih latinskih rekviemov:

1. Koralni Requiem z orglami v harmonizaciji P. Horna (lahka), M. Springerja ali K. Hartmanna (obe boljše vrste).

2. Hladnik, Requiem za 1 glas z orglami.

3. Premrl, Requiem za 1 glas z orglami. Poslednja dva sta pisana za srednji glas.

Cerkv. zborom, ki bi se radi naučili Requiema za 4 glasen mešani zbor, priporočamo sledeče skladbe: 1. A. Faist, Requiem v c-molu (zelo lep in plemenit).

2. J. Gruber, Requiem v d-molu (za šibkejšo zbor).

3. A. Lipp, Requiem z »Libera«, za sopran in alt, tenor in bas poljubno (zelo lahek).

Dobro bi bilo, da bi naši cerkveni zbori imeli vedno pripravljeno eno ali drugo večglasno latinsko mašo za mrtve; vsaj za vernih duš dan, ko pride toliko ljudi v cerkev, in ko umrje kaka zaslužnejša oseba v vasi, bi bilo lepo slišati mogočen zbor prepevati koralni ali kak večglasen Requiem, ki bi globoko pretresel duše zbranih vernikov. Poskušajte! Navedene skladbe dobite v Katoliški knjigarni v Gorici.

Valuta.

Dne 18. oktobra si dobil:

za 100 franc. frankov	68.50 do 69.50 Lir
za 100 belg. frankov	67.— do 68.— Lir
za 100 švic. frankov	440.— do 460.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	69.— do 70.— Lir
za 100 dinarjev	41.— do 42.— Lir
za 1 sterling	113.— do 114.— Lir
za 1 dolar	23.25 do 23.50 Lir
Novci po 20 frankov	90.— do 94.— Lir
za 100 avst. kron	0.0330 do 0.0345 Lir

Vojnoodškodninske obveznice: dne 18. oktobra 67.25.

Nadalnja poročila o grozotah zadnjih poplav.

Med poplavlenci v Gorah in na Vipavskem.

Par dni po poplavah dne 27. in 28. sept. me je zapeljal znanec z vozom preko Št. Petra in Volčjedrage v Renče, da si ogledam škodo, ki jo je napravilo grozno neurje ob spodnji Vipavi. V mestu so krožile o položaju tako težke in nasprotujoče si vesti, da si ni bilo mogoče ustvariti jasne slike. Ko sem n. pr. telefonično vprašal na podprefekturi, kakšen je položaj v Renčah, se mi je odgovorilo: »Dostop v Renče je nemogoče. Kaj je z mostom čez Vipavo ne vemo. Po polju pred vasjo dere vodovje in ni mogoče dobiti poročil.« Tudi o različnih drugih krajih so se širila najčrnejša poročila. Smatral sem zato za potrebno, da se kot časnikar na licu mesta ne koliko poučim o položaju, ki ga je povzročila povodenj, kakoršne še ne pomnijo naše vasi. Kot skromen človek sem si najprvo izbral najbližjo okolico.

V Renčah.

Ko je naš voz v Bukovici zavil iz glavne po stranski cesti preko polja proti Vipavi, so se začeli opazovati sledovi poplave. Bolj ko smo se bližali mostu, ki pelje v Renče, bolj smo videli na polju posledice silne vode. Koruza, trava, zelnate glave in drugi sadeži so bili oblateni in nagnjeni v smeri toka Vipave. Marsikaj je bilo seveda tudi izruvanega in odnešenega. Prišli smo tudi mimo prvih hiš, na katerih je mokra črta na zidu pričala, da je bila voda nad 2 m visoko. Pri mostu, ki je ostal nepoškodovan, je bila struga reke še polna. V vasi sami niso bili ljudje videti nič kaj pobiti. Doživeli so nekaj nenavadnega: skoro dva dni so bili odrezani od sveta, toda vsled tega od granat utrjeni živci še ne pridejo iz ravnovesja. V vasi sami niso imeli nič vode, ker leži na položnem pobočju, ki se počasi dviga od Vipave proti kraške mu hrbtišču. Največ škode je utrpel mlinar Ivan Stibilj, kateremu je odneslo več skladanic desk in pa elektrarna, v katero je vdrla povodenj ter zablatila stroje; dvanajst dni so bili Renčani, tako so mi pozneje pravili, brez električne luči.

Po isti poti kakor sva se pripeljala, sva se s prijateljem vrnila na glavno cesto in jo zavila proti Biljam.

Biljam.

Kmalu se nama je nudil obupen pogled na opekarno grofa del Meistri, ki je prva na tej poti. Opekarna z vsemi obširnimi skladišči in ležišči ilovice v vodi. Značilne lesene strešice skladišč leže kupoma po vodi. Škoda ogromna, kajti voda je vdrla v dve peči, ki sta še goreli. Kakor sem pozneje zvedel, je voda prepojila že izdelano opeko — okrog 600.000 kosov, — jo zmehčala in zopet spremenila v blato. Pri drugih tukajšnjih opekarnah ni take škode, ker niso obratovale. V Biljah do trga pred cerkvijo ni bilo posebno opaziti sledov poplave. Tu smo pa takoj že po mokrih zidovih opazili, da je bila voda narasla do 3 metre. Med vasjo Bilje in med skupino okrog cerkve pelje sem od Vipave nekaj rokav, ki tvori neznatno nižino. V tem rokavu nastopa pri vsaki le nekoliko večji poplavi voda, ki počasi leze proti trgu in cerkvi. V taki višini kakor letos pa je še ne pomnijo. Nastopila je tako visoko, da jo je bilo v nekoliko vzvišeni cerkvi okrog 60 cm. Celotna omenjena nižina se je spremenila v jezero in ljudje so se obiskovali v čolnih in na splavih. Dečki so pri tem naravnost uživali in so bili vsi potrti, ko se je začela voda odmikati in vpadati; oni bi imeli radi večkrat tako nenavadno zabavo. Škoda v Biljah ni posebno težka. V hiše, v katere je vdrla, je nanese seveda precej blata in videl

sem, kako so ljudje čistili podove in zračili pohištvo. Tudi na poljih je marsikaj skvarilo in odneslo valovje, kamor je doseglo.

Miren.

V Mirnu, kamor sem se pripeljal iz Bilj, je voda najbolj gospodovala v zgornjem koncu, kjer je odneslo zasilni most. Že več kot pet let dela vlada nov most čez Vipavo, kajti odnešeni nikakor ni odgovarjal zahtevam sedanjega prometa. Zdi se, da je to oklevanje in omahovanje razjarilo drugače mirno Vipavo in je odtrgala most, da ni ostala o njem nikak sled. S tem se Vipava še ni zadovoljila. Prekoračila je bregove na obeh straneh in začela počasi vdirati v hiše, ki so na obeh straneh mostu. Tako je poplavlila vse polje okrog Čevljarske zadrage in proti Rupi. Precej globoko so morali bresti ljudje od »Zadrage«, da so prišli v poslopje in spravili na varno, kar je bilo v pritličju. Na drugem bregu je Vipava napravila mnogo škode trgovcu Marmolju, kateremu je vdrla v skladišča. Tudi na poljih je ponekod izstopila voda napravila občutno škodo. Pri pogledu na vsa ta opustošenja in razdejanja, je prav veselo vplivalo, ko sem poslušal, kako so se Mirenčci iz enega brega v drugega pogovarjali kar »telefonično« in tudi jaz sem se jim pridružil.

Iz idrijskega okraja.

Par dni za tem, ko sem v Trstu dne 2. t. m. srečno opravil svoje uredniške posle z višjim sodiščem, sem se odpeljal po naročilu naše pol. organizacije čez Črni vrh v Idrijo. Kar sem tam videl, je grozota. Radi pičlosti prostora ne morem danes podati podrobnejšega poročila. Uredništvo je namreč mnenja, da moramo dati besedo tudi našim dopisnikom iz raznih poplavljenih in opustošenih krajev, katerih ne poznamo po osebem ogledu. Potrebno je, da tudi zanamcem ohranimo podroben in celoten opis te nesreče, kajti zadela je našo deželo kot še malokatera, ki jo pozna naša povestnica. Čeprav so nekateri dopisi mogoče že nekoliko zastareli, jih zato vseeno objavljamo.

Naj ob koncu samo povem občutek, ki sem ga imel, ko sem več dni romal po razdejanem idrijskem okraju: Ubogo, strpinčeno ljudstvo, zadela te je šiba kakoršne nisi zaslužilo! In če ti ne priskoči vlada z vso velikodušnostjo na pomoč, tvojih temnih dni še ni konec: prišla bo nad tebe draginja, lakota in najčrnejša siromaštvo. Vsi merodajni krogi, zganite se zato hitro!

Polde Kemperle.

Ledine in okolica.

Velikansko škodo gledaš na levi in desni, če greš po cesti, ki gre od Marofa čez ledinsko Razpotje na državno mejo proti Žirem. Veliko usadov je tam, kjer so bili prej najljepši travniki. Zidan most v Špehovi grapi je odneslo. Korito, kjer so vozniki počivali in napajali živino, je v razvalinah. Kjer si prej vozil po lepi cesti, moraš sedaj zelo previdno čez brv, ki so jo za prvo silo napravili. Greš dalje. Prvo rajdo je kar odneslo in jo pustilo globoko v dolini. Že blizu Razpotja je nagromadeno čez precejšen kos ceste kamenje, ilovica, drevje, da komaj prideš čez po stezi. Od Razpotja do Osojnice moraš večkrat kreniti s ceste visoko proti Ledinam, da moreš naprej, ker je odtrgalo cesto v več krajih. Ubogo prebivalstvo! Sedaj je brez prave zveze na Idrijo. Za vso ledinsko občino vozijo sedaj čez Gore in Ideršk po slabi gozdni poti. Ni čuda, če preti draginja, ker je dovoz tako drag.

Korita, Breznica, Osojnica pa nimajo niti slabe gozdne poti; vsa pot je zasuta, le peš jim je mogoče do Ledin.

Kar so mogli, so si za silo ljudje sami pomagali, da so namreč napravili nekaj dni tlake in si ne koliko popravili poti od Razpotja in do Gor.

Kakor pripovedujejo, novo imenovani podešča za Ledine in Spodnjo Idrijo ni hotel sprejeti teh dveh občin. Tako bodo ob meji še čakali asimilacije v občinski upravi.

Šebrelje.

O škodi povzročeni vsled povodnji v naši občini se zelo malo bere v časopisih in še kar se je priobčilo, izpričuje, da poročevalec ne pozna meje občine.

Lahko se trdi, da take elementarne škode kot je bila dne 27. sept. naša občina še ni občutila kar obstoja. Vse naprave, ki so jih ljudje s trudom vpostavili v zadnjih 70. letih, so bile v teku štirih ur vničene.

Most v Stopniku, na zidanih podstavkih z železnimi traverzami, visokimi 40 cm, je izginil v valovju kakor mala igrača. Ta most je bil vzpostavljen leta 1879. in na novo preurejen leta 1923.

Most na Želinu, ki pelje v Jageršče je odnešen z vsemi podstavki; ta most je bil v tekočem letu popolnoma prenovljen.

Brv na Reki, napravljena na železnih žicah je s podstavki odnešena. Tudi ta brv je bila v tem letu obnovljena. Odnešena je ravno tako brv pri Vojsku. — Iz Stopnika v Šebrelje so potok in plazovi zemlje popolnoma vničili 2 km obč. ceste. — Cesta iz Šebrelj v Jageršče kakor tudi bližnjica (steza) za prehod med vasema je deloma odnešena, deloma zasuta, tudi za prehod nesposobna. — V naši občini so bili občani zelo vneti za vpostavitve ceste in je istih res mnogo, a danes se smelo trdi, da je vsaka nad polovico vničena. — Sodi se, da ima naša občina na mostovih in cestah okoli pol milijona škode. — Tudi posameznim posestnikom je povodenj naredila ogromne škode. Posestniku Mihlu Jerebu je strela udarila v hišo ravno med povodnijo in mu je zgorela hiša in klet; Janezu Červu je voda porušila hišo in mlin; Gregorju Rjavcu je odneslo mlin in vse njive, ravno tako tudi Antonu Tušarju v Jagerščah. Vničila je mline tudi Janezu Rjavcu in Jakobu Skvarča. Posestva na Oblakovem Vrhju so videti pravo razdejanje. Tam so imeli tri poti: eno v Šebrelje, drugo v Spodnjo Idrijo in tretjo v Tribušo. Danes pa ni toliko poti, da bi mogel kdo le eno živ val kam privedi. — Zelo hudo so prizadeti tudi posestniki v Sjavnici pri Jagerščah. Janezu Svetičiču je napravilo neprecenljivo škodo; zraven zemljišča mu je odneslo še drva in oglje. Veliko škode trpi tudi Franc Lapanja, dočim je manj prizadeta Neža Jeram. Le po površni cenitvi imajo posestniki okoli 700.000 L škode. — Sedaj smo popolnoma ločeni od državne ceste, niti ene prehodne poti nimamo. Županstvo dela sedaj eno brv v Stopniku, ki bo v teku par dni dovršena. Na most bomo pa gotovo čakali vsaj pol leta. Kaj se bo vkrnilo na Želinu, še ni znano. Najbrže se napravi tudi tam za prvi čas brv, ker drugače ljudje ne morejo dobiti najpotrebnejšega. — Priporočamo županstvu, da nujno ukrene, da se odpre vsaj ena dovozna cesta in most.

Grahovo ob Bači.

V noči 9. t. m. po deseti uri zvečer so tudi pri nas narasle vode. Bača je izstopila za kaka dva metra iz struge. V dolino so se trgali celi usadi, na ceste je nanesele cele ku-

pe gramoza, proti Podbrdu je cesto na dveh krajih odjedlo, voda je tekla po cesti, cesta še danes ni ne prevozna ne prehodna. Pod grahovsko vasjo je zasulo železnico. V Hudajužni jo je zasulo na dveh mestih. Proti Podbrdu je bila ukinjena tudi telefonska zveza. Voda je drla v hiše in v hleve. Odneslo je vse brvi, en kozolec in dva mlinska jezova. Poplavlilo je njive. V Hudajužni je vzdignilo 150 m³ lesa. Tudi drugje je veliko lesa splavalo po vodi. Hlodi so se uprli v betonski most pod Spodnjim Bukovem in ga je dve tretjini odneslo. Priporočamo tistemu, ki ga bo delal, da ga napravi brez kolon, ker če ne je tudi sosednja ravan v nevarnosti. Najbolj je oškodovan mlinar na Koritnici. Po vojni mu je voda že četrtič odnesla jez. Upamo, da se bo novi gospod podešča z vsemi močmi prizadeval, da vsaj najrevnejšim oškodovancem izposluje pomoč.

Ponikve.

Komaj so malo potihnili glasovi o grozni povodnji v idrijski in vipavski dolini, že je prišla skoraj enaka nad našo planoto. V soboto 9. okt. krog 11. ure zvečer je naenkrat nastalo strašno neurje. Dež, ki je lil kakor na stavo, je spremljal grozen vihar, da smo mislili, da se bliža sodni dan. Studenci in vse prej suhe grape so narastli v prave potoke in hudournike. Voda je drla čez njive in travnike in valila seboj kamenje in gramoze ter povzročala na več mestih velike usade. Ogromno škodo so nalive napravili na poteh in občinskih cestah, saj je na njih nemogoče vsak promet. Popolnoma smo zaprti in ne moremo z vozovi do žel. postaj, ne k Sv. Luciji ne v Podmelec. Kaj takega vsled nalivev se še ne pomni. Pa tudi privatniki trpijo občutno škodo na poljih.

Ker je nemogoče, da bi občina z lastnimi sredstvi spravila občinske ceste vsaj v prejšnji stan, upamo in se obračamo na višja oblastva, da nam priskočijo na pomoč.

Kneža.

Tudi v naši občini je napravila zadnja silna poplava občutno škodo, vendar se ista ne da primerjati s škodo, katero je utrpela zgornja Baška dolina. Vožnja po cesti od Sv. Lucije do naše vasi je za silo vzpostavljena. Zlasti je nevaren oni del ceste v Bači, ki ga je bila voda odnesla in so ga le za prvo potrebo popravili. Od nas proti Grahovemu in Podbrdu je pa vozni promet po cesti še vedno zaprt. Številni plazovi, ki so zasuli cesto, so še skoro nedotaknjeni in onemogočujejo prehod. Nihče se ne briga, da bi jih odstranil in odprl pot prometu. Županstvo stroškov res skoro ne zmore, druga oblastva se ne zganejo in tudi vojaštva, ki nam je bilo baje zagotovljeno, noče biti od nikoder. Res, pravi trpini smo!

Drobočnik pri Sv. Luciji ob Soči.

Ob zadnji povodnji, v noči dne 9. t. m., je bil tudi naš kraj zelo hudo prizadet. Tukajšnji, skoraj vedno nedolžni potočič, ki izvira izpod »Čukle« in teče po ozki strugi, prijetno šumljajoč skozi našo vasico, se je nenadno spremenil v strašno razdivjano reko. da takega nihče ne pomni. Voda je prestopila bregove, podrla in odnesla zidove, valjala ogromne skale, da so se hiše tresle kakor ob potresu. Ljudje so morali ponoči, okrog 11. ure, ob najhujšem naliveu, na pol oblečeni bežati iz svojih hiš, iz strahu, da jih voda izpodkoplje. Nekaterim posestnikom je voda odnesla mnogo rodovitnega zemljišča, za seboj pa pustila ogromne skale in grušč. Cesta iz Drobočnika v Lom je na več krajih popolnoma razdrta. Enako cesta na Log, tako da bo za več časa ves promet ustavljen. Ljudje se obupno poprašujejo, ali nam bo kdo kaj pomagal.

Kaj je novega na deželi?

Miren.

Pred 14. dnevi je nesreca z vojnim materijalom zahtevala iz naše srede zopet eno žrtev. V Štivanu pri Devinu se je namreč ponesrečil domačin Jožef Grillj, ko je imel opravka z razstrelilnim materijalom, ter je podlegel zadobljenim poškodbam. Ponesrečenca so pripeljali domov in spremili smo blagega pokojnika, ki zapuša številno družino k večnemu počitku na domače pokopališče. — Neizprosna smrt je vzela iz naše srede tudi marljivega gospodarja in umnega kmetovalca Petra Ferfoljo, ki je bil dolgo let cerkveni ključar in odbornik mirenke posojilnice. Bil je vzgled delavnega človeka in vzornega katoličana, zato nam bo ostal v blagem spominu. — V torek 12. t. m. so pripeljali v Rupo pri Mirnu zemeljske ostanke pok. Andreja Jakila, tovarnarja in industrijalca, ki je bil naš domačin, ter jih položili v njegovo družinsko grobnico. K pogrebu uglednega pokojnika se je zbralo zelo veliko domačinov in njegovih prijateljev ter zastopnikov trgovskih in industrijskih krogov. Poslovljen je bil pri odprtem grobu od pokojnika v prisrčnih besedah g. dr. Danilo Majaron iz Ljubljane, g. župnik Pahor in komm. Scolari kot mirenki počeštat. — Zgubili smo torej naenkrat kar tri člane naše občine. Naj počivajo v miru! — Most, ki ga je odnesla Vipava ob povodnji, zopet postavljajo. Sedaj se prevažamo na drugo stran Vipave s čolnom. To pa je opasno za šolske otroke, zato je hitra obnova mosta zelo potrebna. Upamo pa pri tem, da nam bo država zgradila na drugem mestu trdnější most, ki bo odgovarjal današnjim časom in potrebam. — Dobili smo občinskega podeštata v osebi g. komm. Scolarija, ki pa upravlja razen naše občine še dve drugi. Upamo, da bo g. podeštata skrbel za blagor občine in koristi občanov. Obiskal nas je tik po povodnji g. prefekt iz Vidma, ki si je ogledal nastalo škodo ter daroval za poplavljenice naše občine znesek L 1000.

Kamnje.

V nedeljo dne 3. oktobra smo pravič obhajali slovesnost sv. Mihaela v novi, dovršeni cerkvi. Slovesno sv. mašo z lepim nagovorom je imel msgr. L. Kumar iz Gorice. Tudi petje krepkega mešanega zbora, spremljano s od g. Fr. Prencisa iz Solkana prenovljenimi orgljami pod vodstvom g. Avg. Kravosa je veličastno donelo v novem, umetno poslikanem hramu božjem. Dve veliki nastropni sliki na mokro (freski) z divnim okrasom v presbiteriju je napravil g. slikar Del Neri. Ozaljšana cerkev kot pomlajena brhka nevesta je napravila na vse vernike kar najboljši vtis. Dne 5. t. m. pa se je izvršila kolavdacija nove cerkve pod vodstvom g. inž. Dorčiča, kateremu kot zastopniku upostav. stavb. tehn. urada v Gorici bodi izražena topla zahvala za vso naklonjenost in trud, ki ga je imel ta vladni urad pri naši cerkvi! — Iskrena hvala tudi g. Ign. Kovaču, lesnemu trgovcu v Ajdovščini za brezplačno posodo lesa za gruštanje v svrhu poslikanja. — Ko bo cerkev dobila še nove zvonove, tedaj nas čaka vrhunec slavlja: po višjem nadpastirju bo maziljena in posvečena, o čemur bomo že poročali.

Skrilje.

Tu je dne 11. t. m. nenadoma umrla 35 letna mati-gospodinja Marija Zgonik. Zapuša dvoje otrok in žalujočega soproga. — R. I. P.!

Tolmin.

(Konec slovenskih srednjih šol.) Že dalje časa nismo iz Tolmina slišali nobenih novic. S tem pa ni re-

čeno, da se niso tu dogodili dogodki, ki so vredni spomina. Zgodili so se, pa še zelo važni in pomembni. V mislih imamo obe »naši« srednji šoli.

Pouk je začel redno kakor je bilo določeno. Ne bomo pa se čudili, da so bili naši dijaki zelo presenečeni, če pomislimo na vse spremembe, ki so se izvršile na strani dijaštva, kakor tudi na strani zavodov samih. Naj jih tu samo naštejemo brez vseh komentarjev.

1. Na učiteljsku: Letos sta ostala še dva zadnja tečaja. Od vseh dijakov se jih je vrnilo samo 28 v oba tečaja (9 v II. in 19 v III.). Vsi ostali so odšli na goriško ali kako drugo učiteljsko. Toliko glede dijakov. Zelo bolj pa so zanimive spremembe na šoli sami: sprememljena je v italijansko s popolnim italijanskim učnim jezikom. Pa ne le to: odpravljene so tudi zadnje ure slovenskega jezika (je sedaj brez tujega jezika!) To moramo posebej poudariti, ker pomeni samo to: v Jul. Krajini je izginil zadnji razred slov. srednjih šol.

Tudi naše stare profesorje so razkropili (seveda samo slovenske). Prejšnji ravnatelj dr. Pavlin je prestavljen v Gorico na gimnazijo kot prof. slovenščine. Dr. Bevk menda v Idrijo na novo komplementarno. Prof. Hoch in Bekar pa sta sploh odstavljena. Prof. Bekar, ki je poučeval filozofijo, je dobil mesto kot učitelj v Jagerščah nad Želinom (povišanje!). Prišel je tudi nov ravnatelj dr. Zorzut, ki letos združuje obe ravnateljstvi. Tudi g. tajnico je nadomestila sestra gosp. ravnateljja. Profesorji so sedaj isti na gimnaziji in učiteljsku. Nov je samo eden.

Na gimnaziji: Obsega sedaj 5 razredov. Novih učencev je prišlo precej, posebno v I. razred, med njimi tudi več Italjanov. K temu je pripomogel mnogo Fr. Škodnikov konvikt, ki je letos postal popolnoma državen in oddal zastoj mnogo mest, katere so imeli mladi kar na ponudbo.

Čuje se tudi, da mislijo zidati novo gimnazijo in konvikt. Kako stvar napreduje nam ni znano. Pač pa pride meseca novembra v Tolmin g. min. Fedele, ki bo prisostvoval svečanosti položitvi temeljnega kamna.

Kaj več bomo pisali o teh rečeh v prihodnjih številkah »Goriške Straže«!

Iz Šempasa.

Ker se je že mnogo naše mladine izselilo v daljno Južno Ameriko in se zopet novi napravljajo na to dolgo pot, bo marsikateri zanimalo, kaj se nam piše zlasti iz Argentine. Imeli so tamkaj zelo moker zimo in v marsikaterih krajih niso mogli zorati zemlje, da bi posejali pšenico, ki je tamkajšnji glavni pridelek. Boje se, da pridejo še kobilice in potem bi bila skrajno slaba letina. Največ sejejo pšenice in koruze in če jim ta setev odpove, potem nimajo za isto leto ničesar več pričakovati. Kmetje po deželi posejejo od 40 do 10 ha zemlje, večji bogataši pa celo od dva do tritisoč hektarjev. Seve se vse oranje vrši na moderen način s stroji in le malokje se vidi vole uprežene v plug in za njimi pogajnače z glasnimi klici, kot na naših poljih. Če se jim setev ponesreči, pa tudi vse skupaj pustijo na njivah, ker se jim žetev ne izplača; plačevati namreč morajo takrat gospodarji poljske delavce po 5 do 8, da celo tudi po 10 pezov na dan s primerno hrano, četudi vse delo stroji vrše. Za naše razmere res ogromne plače.

Pri nas je bila letos precej dobra letina. Po nekod so napolnili naši kmetovalci svoje kleti! Saj se pa že dolgo časa ni slišalo, da bi kdo

pridelal nad 100 hl vina, kot so letos nekateri vinogradniki v Šempasu in Vitovljah.

Po imenovanju občinskega načelnika za vse tri občine starega šempaskega županstva, je zopet postalo vse mirno, dasiravno je marsikdo za trdno pričakoval, da zasede ta zaželeni stolček; »slovo je moral upu dati.« Od sedanjega načelnika mnogi marsikaj pričakujejo. Eni, da jim združi zopet vse tri občine v eno županstvo, drugi, da jim bo popravil občinske poti, tretji, da jim zopet odpre šolo, dasiravno ni postavno število šol obveznih otrok itd. Najbolj gotovo pa je, da ne bo zamogel ne enim ne drugim ugoditi! Res se nekdo zelo prizadeva, da bi se ustanovilo zopet staro šempasko županstvo, kamor naj bi hodili občinarji iz vseh treh občin. Svetujemo dotičnemu prav lepo, da pusti to, kar so si naši predniki s trudom ustanovili in naj ne meša, da ne priključuje zopet one čase večnega sovraštva in vednih preprirov! Roke proč!

Straža pri Cerknem.

(Prosvetno društvo svojemu zvestemu odborniku.) Težko smo se sprijaznili z mislijo, da si tudi Ti, dragi Tonček, odšel od nas. V žalostnih, nesrečnih dneh, ko nas je obiskala hladna jesen, si klonil z umirajočo naravo tudi Ti.

Nepreračunljiva so pota usode. Ni jej bilo dovolj dveh bratov, katerima je v vihuri vojne izkopala grobove v daljnjih tujinah. Še Tebe je iztrgala dragi domačiji, katero si tako iskreno ljubil. Grenak je bil kelih trpljenja. Izpil si ga junaško. Danes se gotovo raduješ zmage nad življenjem in smrtjo. Le mi stojimo potrti ob grobu, v katerega smo položili dragega prijatelja, — nesebičnega delavca na potu napredka. — Spavaj mirno v višavi vzorov, nas pa bo bodrila nada, da se še vidimo. Člani.

Mati in sestra dragega pokojnika se prisrčno zahvaljujeta vsem, ki so njunemu Tončku izkazali čast in ljubezen na zadnji poti ali na katerikoli drug način.

Drobočnik pri Sv. Luciji.

Dne 12. t. m. je po kratki, a mučeni bolezni umrl tukajšnji daleč okoli poznani in spoštovani urar Bevk Valentin, p. d. Bleuku Tinc, v starosti 73 let. Bil je vseskozi poštenjak in blaga duša. — Večni mu pokoj!

Drežnica.

Umrl je v Rimu 20-letni Franc Perdih iz Drežnice 52. Zvestemu članu našega društva daj Gospod večni mir in večna luč naj mu sveti. N. p. v m.!

Ponikve.

Tudi pri nas smo dobili novega obč. načelnika (podeštata) in sicer v osebi g. Antona Rejca iz Šebrelj, ki bo upravljal svojo občino in našo. Pred par dnevi je prevzel občinske posle od dosedanjega župana g. Iv. Kranjca, ki je več let vodil obč. posle vestno in vzorno, za kar zasluži našo toplo zahvalo. Vedno se je trudil, da bi zadovoljil vse občane; če se ni včasih posrečilo, je samo ob sebi umevno, saj še Bog ne more vsem ljudem vstreči. Pričakujemo tudi od novega podeštata, da se bo z vso skrbjo zavzel za našo občino in jo vodil tako, da bo ljudstvo zadovoljno. O njem gre glas, da je dober in skrben za dobrobit občin. Mi danes tega še ne vemo; bomo pa sodili in hvalili po delu. Posebno skrb bo moral posvetiti novi podeštati našim cestam, ki so tako prizadete povodnjih. Posebno cesto proti Idriji je zadnja povodenj tako poškodovala, da bo treba mnogo popravila predno bo zopet vsaj za silo porabna. Na več mestih je zasažena z velikimi usadi. Zadnja po-

vodenj v soboto dne 9. t. m. zvečer je tudi pri nas napravila precej škode, zlasti po njivah. Naša »rupa« je v dobri pol uri narasla v pravo jezero, tako da je bila kmalu v dveh hišah voda. Treba je bilo z vso naglico živino izgnati iz hlevov. — Takšnih voda mi ne pomnimo. In takšne slabe letine kakor letos tudi ne. — Kdaj nastopijo za nas boljši časi?

Ledine.

Tudi v ledinski občini je napravilo deževje ogromno škodo na njivah, travnikih in gozdovih. Najhujše je, da smo brez ceste na Breznico in da je treba z vozom v Idrijo po Ideršku čez Gore po slabi gozdni poti, kjer moreš peljati komaj dobre 3 stote. Da bi se lotila občina popraviljanja ceste na Marof, na to ni misliti. Spodnjo rajdo je kar celo odneslo. Najbrž da bi bila ceneja nova cesta Razpotje-Podgobče-Idrija kakor pa popravljene stare ceste. O tem se bodo izjavili strokovnjaki. Ljudje so po navodilu g. podprefekta segli po samopomoči in že zboljšali pot iz Ledina do Razpotja in proti Ideršku in z Vrsnika na Razpotje. Pričakuje mo, da bo kmalu tu komisija za ceste initev škode.

Pokopališče je za ledinsko župnijo vsekako premajhno, ker je po razmejitvi med Italijo in Jugoslavijo prišlo precej žirovske župnije pod Ledine. Precej so že govorili, da bodo naredili pokopališče na Vrsniku, kjer je cerkev na samem in primeren cerkveni svet okrog cerkve. Kako prav bi bilo, da bi se to uresničilo in ne bi bilo treba računati občini na ogromne stroške, če bi morala misliti na novo večje pokopališče v Ledinah. Komisija si je menda svet na Vrsniku že ogledala. Kje je stvar zaspala?

Drežnica.

Odbor prosvetnega društva v Drežnici se najiskrenejše zahvaljuje g. Antonu Ivančiču in g. Matiju Medvedu za dar, ki sta ga društvu darovala ob priliki njune poroke. Ženinoma in nevestama želi društvo obilo sreče in božjega blagoslova na novi poti življenja. Bog živi!

Idrija pri Bači.

Naša župnija je bila že celih 19 mesecev brez svojega dušnega pastirja. Konečno smo pa pretekli teden vendar dobili svojega župnika v osebi g. Valentina Pirca, ki je do sedaj služboval na Šentviški gori. G. župniku želijo ob njegovem prihodu k nam vsi farani, da bi mnogo let pasel svoje ovčice, ki so potrebne dobrega pastirja, da jih v marsičem svari in podučijo. Faran.

Uredništvo »Goriške Straže« potrjuje, da Mihael Mavri, mlinar, ni pisal dopisa o plesu v »Goriški Straži« št. 60.

Sežana.

(Tržne cene.) Na trgu v Sežani 12. t. m. je bilo na prodaj 1780 glav živine, in sicer: 646 volov, krav in telet, 263 konj in 871 prašičev. Cene govedini od 350—400 lir stot, teletom do 600 lir stot mrtve teže. Konji boljše vrste do 5000 lir eden. Prašički 5—8 tedenski od 50—100 L glava. Veliko prašičkov iz Krasa in Furlanije se je razprodalo na Koperščino in v tržaško okolico, konje pa v sred. Italijo. Dobra kupčija z manufakturo, čevlji mirenkega stroja in leseno posodo, slabša kupčija s tržkim kruhom, katerega po novi postavi niso dovolili razprodajati miličniki iz ljudstvu še neznanega vzroka. Prihodnji tržni dan se bo vršil 22. oktobra t. l. Govori se o zopetni otvoritvi sejma sv. Justa. t. j. za dan 3. novembra vsakega leta.

ZA VSE SVETE
se spominjajte „Našega čolniča“

Za gospodarja in gospodinjco.

Obrezovanje bek. — Beke, od katerih se dobivajo šibe za vežnjo trt ali za pletenje košev, se morajo vsako leto skrbno obrezovati. Odrezati se morajo vse mladike brez izjeme, če so sveže ali suhe, rabljive ali ne, izvzemši najmanjših in najšibkejših. Z obrezovanjem naj se prične koncem oktobra; ko pa nastopi mráz, naj se z obrezovanjem preneha. Odrezuje naj se mladike z ostrim nožem, in sicer gladko in tako, da ostane na deblu ali glavi približno en centimeter dolg kosček mladike ali takozvani palček. Narezane beke naj se povežejo v snope in zložijo v senci in na zračnem na kup. Tako naj ležijo kakih 14 dni. Nato naj se jih očisti in razvrsti po debelosti, poveže v snope in zakoplje v zemljo ali v pesek.

Plemenskemu biku naj se ne poklada nikdar pretečna krma. Daje naj se mu le dobro seno in oves, nikdar pa ne močnate oblohe. Če ga ni mogoče gnati poleti na pašo, naj se mu pomeša med seno sveža detelja ali trava. Poklada naj se mu obenem nekoliko tečne klaje, in sicer je najbolje, če se pomeša med rezanico suh ali nenamočen oves. Kakor se ne sme dajati biku pretečne klaje, tako se mu ne sme dajati take, ki bi ga preveč razburila, kakor je n. pr. rž.

Voda proti bolham. — Zmešaj dobro 75 gramov bergamotovega, 100 gramov sivkinega (lavendljevega), 25 gramov citronovega olja, 100 gramov premogovega bencina in 5 kg 90% alkohola. S to tekočino poskropi tla, obleko, perilo, postelje itd.

Brazda se ne sme svetiti pri oranju. — To je staro kmetsko pravilo in zelo upravičeno. Ako se brazda ob strani in na dnu svetli, je zamazana in zrak ne more stopati v zemljo; zrak, pravzaprav kisik v zraku, pa je ono, kar stori zemljo rodovitno in kar gnoj razkrajja. Zato bo zemlja po pomladnem oranju, pri katerem se brazda svetli, vselej slabše obrodila. Spomladi se mora zemlja od pluga drobiti. Jeseni ne dene nič, ako se brazda in grude svetijo, kajti zimski mráz zemljo zdrobi.

Cepiči, ki so nekoliko napeti, so še dobri za cepljenje, vendar se morajo takoj uporabiti. Seveda so za cepljenje v aprilu oni cepiči boljši, ki smo jih narezali januarja ali februarja, in smo jih zagrebli v zemljo ali pesek.

Kako naredimo steklene cilindre za svetilke močne? Preden začnemo cilinder uporabljati, denimo ga v posodo z mrzlo vodo, posodo postavimo na ogenj in pustimo, da voda polagoma zavre, nakar posodo zopet odstavimo. Ko se voda polagoma shladi, vzamemo cilinder ven ter ga očistimo in posušimo. Cilinder postane po takem postopanju mnogo trdnjši ter ne počni niti pri dotikanju plamena.

Kako ohraniš cvetje sveže? — Odrežano cvetje se ohrani dosti dalje časa, če vtakneš peclje v pesek ali slano vodo ali tudi v vodo, v kateri je raztopljenega nekaj salmijakovega prahu. Vodo vsak dan premeni.

Kako cvetlice sušiš? — Cvetlico rahlo zasuj z drobnim suhim peskom in postavi v pesku na nesolnčen suh kraj. Čez nekaj dni jo vzemi iz peska. Cvetlica ohrani svojo prvotno zunanost in večkrat tudi barvo.

Razpokana lubad pri starejših črešnjah se ne sme z drevesno strgulo siloma ostrgati, kakor pri hruškah in jablanah. Kajti, če se črešnji rani lubad, dobi smoliko. Ako se pa hoče staro skorjo odstrgati, naj se pazi, da se pri tem delu ne rani mlade lubadi.

Kako se dado ohraniti sveže češplje do velike noči? Ko so češplje popolnoma dozorele, vendar

pa prej, reden so krog pelja zveze, naj se jih skrbno s peclji vred pobere, peclje na kratko odstriže in vloži naravnost ali pa vsako zase povito v papir, v steklenice za konzerve. Zavije pa se tudi lahko vsako posamezno češpljo v papir in vloži v glaziran ali pološčen lonc, Steklenico ali lonc naj se trdno zapre s kosčkom prešičevega mehurja. Steklenice ali lonci naj se nato zakopljejo na vrtu v jamo kak meter globoko. Ko je jama zasuta, naj se dene na vrh nekoliko listja, da zemlja preveč ne zamrzne in je tako mogoče tudi pozimi do njih.

Darovi.

Za Alojzijevešče: Vlč. g. župnik Štolfa 10 L; vlč. g. župnik F. Črničgoj 25 L; o priliki dveh porok v Medani izročili svatje po g. Torošu 15 L. Vsem prisrčna hvala!

Za Slovensko sirotišče: P. n. g. Franton Črničgoj 10 L z geslom: »Naj bi se Nova pota kmalu zdravnila!«; N. N. 10 L. — Srčna hvala!

Za Slovensko sirotišče: P. n. Valentin Rudolf, lesni trgovec v Gorici 100 L; p. n. g. Toroš nabrano o priliki dveh porok v Medani 15 L. Srčna hvala!

ZAHVALA.

Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem, ki so bili v noči, dne 13. t. m. ob izbruhu ognja takoj na mestu nesreče ter so s svojim požrtvovalnim delom hitro udušili ogenj ter tako zabranili požar, ki bi bil brez dvomno usodepoln za vso sosesko.

Zlasti gre hvala vrlemu žensstvu, ki je neumorno donášalo vodo, kr. karabinerjem, ki so vodili reševalno delo, požrtvovalnim domačim ognjegascem, g. učitelju Tavolacciju ter sploh vsem, ki so pripomogli, da se je zabranila večja nesreča. Bog plačaj! Pavel Repar, Idrija 475.

VABILO

k

REDNEMU OBČNEMU ZBORU »Kmetске posojilnice v Rodiku«, vpisane zadrúge z omejenim jamstvom, ki se bo vršil v nedeljo, dne 31. oktobra 1926 ob 3. uri popoldne v župnišču s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1925.
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti se bo vršil drug občni zbor po § 33. za družnih pravil tri tedne pozneje, to je v nedeljo 21. novembra 1926 na istem kraju, z istim dnevnim redom in ob isti uri, ki bo sklepal brezpogojno. Odbor.

Kot urarski vajenec želi vstopiti v kako urarno v mestu ali na deželi 14-letni dober in zdrav deček iz poštene družine. Cenj. ponudbe naj se naslove na Matija Kravanja, pismonoša v Bovcu p. Plezzo (Friuli).

Hiša z lepim vrtom v ulici San Mauro v bližini državne železnice je na prodaj. Naslov pove uprava »Goriške Straže«.

Mladenčič išče kakršnokoli službo, najraje pri kakem trgovcu v mestu kot trgovski vajenec. Naslov pri upravi »Goriške Straže«.

Vsem ljubiteljem zimskega cvetja naznanjam, da so mi dospele iz Holandije čebulice raznobarnih hijacint, polnih in enostavnih, tulipanov, frezij, cesarskih kron (Frittilaria imperialis), narcizov ter gomolji »škrnicelnov« (Calla aethiopica). Čebulice prodajam po najnižjih cenah ter jih razpošiljam tudi po pošti. »Vinoagraria« (Just Ušaj) — Gorica, Piazza Vittoria 4.

Našel se je vrh Ajševice zavoj črnege sukanca (cvirna). Kdor ga je izgubil, ga dobi v župnišču v Oseku.

Dva krepka delavca za razna kmečka dela sprejme takoj zavod v Gorici. Naslov pri upravi »Goriške Straže«.

Išče se hiša

v mestu, v kakem trgu ali vasi, na kakem prometnem prostoru, za v najem (pozneje tudi lahko v nakup) s trgovino jestvin in inventarjem vred. Ne odklanja se, če se v njej nahajajo še kake druge razne obrti. (Nastop takoj.) — Pismene ponudbe na upravništvo »Gor. Straže«.

Kdor želi kupiti posestvo v Jugoslaviji, naj se obrne na splošno znano in največje posredovalno pisarno v Sloveniji »Posest, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. Tvrška izdaja svoj list, v katerem oglašuje veliko število najraznovrstnejših posestev. Naročnina letno Din. 20, polletno Din. 10. Na željo pošljemo 1 številko brezplačno na ogled.

NAŠA VINA, dobra, po nizkih cenah, tudi v manjših količinah; marsalo, vermut, grenčice, žganje, vinski jesih itd. prodaja trgovina v ulici Ascoli št. 31 (na vogalu trga Koren, de Amicis).

GOSTILNICA

Kmetijsko društvo v Vipavi razprodaja iz svoje zaloge pristno vipavsko vino.

Specialitete: Renski rizling, zelen — — Podružnica v Idriji. — —

Tropine

v vsaki količini kupuje Distilleria Goriziana, Viale XX Settembre 23. Gorica

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE ROBERT BERKA

Gorica, sedaj Corso Verdi 36.

Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. P. Pikla. Laboratorij otvoren že leta 1918. — Sprejema od 9. do 12. in od 2. do 6., ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. — —

Teod. Hribar (nasl.) = Gorica CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna. Blago solidno! Cene zmerne!

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon številka 50

Brzjavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavica

Centrala LJUBLJANA

Rezerve

Din. 50.000.000

Din. 10.000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst. — Agencije: Logatec.

Vloge na knjižice po 4 %.

Vloge v tekočem računu lir ali dinarjev, (najugodnejše obrestne mere).

Nakup valut, čekov, deviz in obligacij vojne odškodnine (bonov) po najugodnejših cenah.

Nakazila v tu- in inozemstvo.

Borzni in ostali bančni posli.

Lloyd Sabaud.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 29. 10. 1926.

»Conte Rosso« 19. 11. 1926.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh:

v Južno Ameriko:

»Conte Verde« 13. 11. 1926.

»Principessa Maria« 23. 11. 1926.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ dneh.

v Avstralijo:

»Re d'Italia« 10. 12. 1926.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica, Via Contavalle št. 4.

KRTOVE KOŽE

kupujem

Pasti in poduk na vprašanja

W. WINDSPACH

GORICA, VIA CARDUCCI 6

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu v Gorici, na Travniku št. 20 ob sobotah in nedeljah pa tudi v Ajdovščini št. 146 nasproti Ljudskemu vrtu.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIOKI

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14 SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

GRAMOFONI prenosni

od 175-230, 330-540, 600-1000 lir.

Nove gramofone s kovčki z veliko izberoplošč (Valencia, Manette, Seminola, Valentine) v knjigarni WOKULAT Gorica, Corso V. E. 7 (vogal ul. Barzelini)